

Řízení zpravodajské činnosti a průzkumu

Nedílnou součástí zpravodajské činnosti je průzkum, který je základním zdrojem informací, zpracovávaných ve zpravodajském cyklu. V souvislosti se změnami v práci štábů při řízení boje, respektive úlohou velitele a štábu v rozhodovacím procesu, je zapotřebí jasně vymezit úkoly jednotlivých stupňů velení, zpravodajských orgánů a velitelů, stejně jako formy a metody řízení průzkumu.

Tou základní otázkou je: „Kdo řídí zpravodajskou činnost a kdo řídí průzkum?“ Vždyť na zpravodajských sekcích a odděleních nacházíme oddělení nebo skupiny, které nesou ve svém názvu pojem „řízení průzkumu“. Ale řídí jej skutečně? A naopak, u průzkumných útvarů jsou ve štábu zpravodajské skupiny (O-2), jejichž úkolem je? Co vlastně? Abychom mohli na tyto otázky správně odpovědět, musíme začít od počátku.

Zpravodajská činnost má vždy dvě stránky. Tou prvou stránkou je analytická činnost, která se týká **hodnocení nepřítele** či protivníka (podle chuti čtenáře), nebo **hodnocení ohrožení**, jak je používáno v armádě USA a řadě jiných armád NATO. Formou hodnocení je zpravidla písemná či grafická zpravodajská informace. Známe ji rovněž pod názvem zpravodajská příprava bojiště [1]. Sběr a hodnocení informací o nepříteli a vlastní zpracování zpravodajských informací je hlavní náplní práce zpravodajských orgánů na všech stupních velení.

Druhou stránkou zpravodajské činnosti je **průzkum**, který je řízen veliteli všech svazků, útvarů a jednotek. V armádách NATO je samozřejmostí, že pro průzkumné útvary a jednotky typu průzkumný prapor mechanizované brigády AČR připravují úkoly operační, a nikoli zpravodajská oddělení (skupiny). Pouze pro speciální průzkumné útvary a jednotky hloubkového průzkumu, bezpilotní průzkumné prostředky a někdy i jednotky elektronického průzkumu, připravují úkoly zpravodajské orgány.

Při bližším pohledu ale zjistíme, že úkoly stanovené operačním oddělením pro průzkumný prapor ale nejsou skutečnými úkoly pro průzkum. Jsou to především úkoly k zajištění boků a mezer v bojové sestavě, navázání dotyku s nepřítelem, vedení boje na zdrženou a řada jiných úkolů. Je to dáno tím, že průzkumné prapory nemají jako hlavní úkol vést průzkum v sestavě nepřítele, jako je tomu v AČR. Zpravodajské orgány řeší skutečně jen otázky spojené s problematikou stanovení požadavků velitele na získávání informací, sběrem získaných informací a jejich hodnocením.

Na rozdíl od většiny armád NATO, v Armádě ČR připravují úkoly pro průzkumný prapor zpravodajské orgány. Ne všechny, protože „vševojskové úkoly“ (přesuny apod.) připravují vždy důstojníci operačního oddělení. Jaké jsou ale uvažované úkoly pro průzkumný prapor z hlediska průzkumu? Jsou to skutečně úkoly pro průzkum? A je průzkum skutečně řízen skupinou řízení průzkumu zpravodajského oddělení brigády nebo divize?

Odpověď musíme hledat u velitele, který je „hnacím motorem“ zpravodajského cyklu. Velitel svými **požadavky na zpravodajské informace** [2] dává impuls pro jeho

roztočení. Požadavky velitele jsou rozpracovávány právě zpravodajskými orgány, a poté jsou s nimi seznamováni všichni jemu podřízení velitelé tím způsobem, že jsou zapracovány do bojového (operačního) rozkazu. Na základě těchto požadavků jsou plánovány u průzkumného praporu úkoly pro průzkumné jednotky a orgány. Kdo a jak se podílí na zpravodajském oddělení svazku a u průzkumného praporu na tomto procesu? Jak je zde dodržena zásada, že veliteli průzkumného praporu může velel pouze velitel svazku? Jak je dodržena zásada osobní odpovědnosti velitelů za plánování a splnění úkolu?

Začneme od **prioritních požadavků velitele na zpravodajské informace**, které zpravidla vyjadřují potřebu velitele k zaplnění informační mezery ve znalostech situace nepřítele. Protože prioritní požadavky mohou být zodpovězeny pouze na základě znalostí mnoha dílčích údajů, je zapotřebí je rozpracovat na **další požadavky na zpravodajské informace**. Současně je nutno stanovit časy do kdy je zapotřebí je zjistit a prostory, ze kterých je možno je získat. Na základě stanovených priorit je sestaven **plán sběru informací**.

Tuto činnost na zpravodajském oddělení (zpravodajském centru) řeší „*skupina řízení průzkumu*“. K tomu využívá výsledků práce „*skupiny zpravodajské přípravy bojiště*“, která pro velitele a další práci štábu zpracovala vyhodnocení zámyslu činnosti nepřítele.

Skupina řízení průzkumu využívá zákres zámyslu činnosti nepřítele k výběru **prostorů zvláštní pozornosti (PZP)**, ze kterých lze zjistit potřebné údaje k jednotlivým dalším požadavkům na informace. Přitom bere v úvahu, že zodpovězení každého požadavku na zpravodajské informace vyžaduje zjištění řady informací, zjištěných v různých prostorech. Pro každý požadavek na zpravodajské informace současně určuje i **časové lhůty** jejich splnění, a to vzhledem ke konkrétním PZP.

„**Řízení průzkumu**“ z hlediska zpravodajských orgánů svazku není ve skutečnosti řízením průzkumu v tom pravém slova smyslu, ale ve skutečnosti představuje:

- zpracování dalších požadavků na zpravodajské informace;
- vymezení prostoru zpravodajské odpovědnosti jednotlivých útvarů a jednotek;
- určení prostorů zvláštní pozornosti (PZP);
- stanovení jaké další požadavky na zpravodajské informace a do kdy je nutno získat z určitých PZP;
- stanovení lhůt získání informací;
- stanovení priority informací.

Všechny uváděné údaje jsou zapracovány do rozkazu velitele svazku a přílohy „B“ - zpravodajská činnost (zpravodajství). Do rozkazu jsou vždy zapracovány prioritní požadavky velitele na zpravodajské informace a k nim příslušné další požadavky na zpravodajské informace.

Vlastní proces řízení průzkumu se odehrává u průzkumného útvaru (jednotky). Pro řízení průzkumu je u průzkumného útvaru zřízeno průzkumné centrum, které představuje štáb průzkumného praporu a velitele průzkumných jednotek. Centrum pracuje jako jeden celek za řízení velitele praporu. Velitel může opustit průzkumné centrum pouze v období plánování úkolu nadřízeným, kterého se osobně zúčastňuje. S sebou si bere jednoho až dva důstojníky z druhé a třetí skupiny. V průběhu plánování

vydává nařízení svému útvaru pro provedení předběžných opatření. Je tak schopen v předstihu informovat o vymezení prostoru zpravodajské odpovědnosti, prostorech zvláštní pozornosti a dalších úkolů, čímž získává čas pro přípravu průzkumných orgánů.

Rozhodovací proces velitele a štábu je shodný s kterýmkoli vševojskovým útvarem. Rozdíl je pouze v obsahu úkolu obou útvarů, kterým pro průzkumný útvar není vedení útoku či obrany, ale hlavním **bojovým úkolem průzkumného útvaru je vedení průzkumu**. Přitom shodnost se vševojskovým útvarem nacházíme i v organizaci štábu obou typů útvaru, kde hlavní roli při řízení průzkumu nebo boje hraje 2. a 3. skupina. Vzhledem k tomu, že název skupin u různých útvarů je rozdílný, použijí pro ně název 2. skupina - zpravodajská a 3. skupina - operační.

Obdobně jako na zpravodajském oddělení svazku analyzuje i zpravodajská skupina průzkumného útvaru terén a nepřítele. Nejde ale o analýzu celého prostoru zpravodajské odpovědnosti a zámyslu nepřítele, ale o kvalitativně zcela jiné hodnocení. Terén je vyhodnocován především z pohledu na činnost objektů průzkumu v PZP a vlastních průzkumných orgánů. V závislosti na včasnosti dodání podkladů o PZP mohou být základní analýzy provedeny ještě před doručení bojového úkolu průzkumnému útvaru a připraveny pro rozhodování velitele.

Prakticky to představuje provedení podrobné analýzy terénu v PZP z hlediska činnosti specifických prvků objektů nepřítele, jejichž činnost je zde předpokládána. Na základě znalosti zámyslu činnosti nepřítele, který byl vyhodnocen nadřazeným, provádí především o vyhodnocení přístupových komunikací (směrů), pravděpodobných prostorů rozmístění jednotlivých prvků (jednotek nepřítele) a jejich činnosti v PZP.

Druhým úkolem zpravodajské skupiny, který provádí současně s analýzou terénu, je hodnocení pravděpodobné činnosti nepřítele v jednotlivých PZP. Přitom musí vyhodnotit objekty průzkumu zejména z hlediska předpokládaných druhů a typů techniky, taktiky jejich činnosti, bojového zabezpečení, s důrazem na analýzu opatření nepřítele proti průzkumu. Na základě vyhodnocení připravuje podklady pro přípravu průzkumných orgánů - znalost objektů nepřítele, tj. objektů průzkumu.

Dále **rozpracovává požadavky na zpravodajské informace do plánu průzkumu**, tj. přiřazuje je ke konkrétním PZP. Z hlediska činnosti průzkumného orgánu provádí analýzu terénu k vytipování vhodných míst pro činnost průzkumného orgánu při pozorování, vyhodnocení přístupů k nim, stanovení možných prostorů vhodných pro organizaci spojení, úkrytů pro průzkumný orgán, přístupových tras apod.

Veškeré podklady předá zpravodajská skupina veliteli průzkumného orgánu, který je využije pro přípravu osob a vlastní činnost v terénu. Velitel průzkumného orgánu rozhoduje o tom, které návrhy využije při plnění bojového úkolu.

Operační skupina připravuje podklady pro rozhodnutí velitele, tj. připravuje vlastně varianty plnění úkolů v podobě: **jaké průzkumné orgány použít k řešení úkolů v jednotlivých PZP**. Navrhuje použití jednotlivých druhů průzkumu k zjištění požadovaných informací z hlediska jejich bojových (průzkumných) možností. Dále navrhuje počty průzkumných orgánů a způsob jejich použití. Stanovuje prostory bojové činnosti průzkumných orgánů v jednotlivých PZP a rozpracovává požadavky na zpravodajské informace do formy **úkolu pro průzkum**.

V průběhu vedení operace (boje) provádí zpravodajská skupina sběr informací od zasazených průzkumných orgánů, porovnává je se zadanými úkoly (požadavky velitele svazku na informace) a informuje svého velitele průzkumného útvaru o stavu plnění úkolů. Sleduje stav plnění úkolů a upozorňuje velitele na potřebu provedení opatření k získání žádaných informací v případě, že není plněn plán průzkumu. Při splnění úkolu, tj. získání všech informací pro splnění požadavku na zpravodajské informace, připraví hlášení pro zpravodajskou skupinu (oddělení) svazku.

Operační skupina v průběhu vedení operace (boje), podle pokynů velitele průzkumného útvaru, provádí operativní řízení průzkumných orgánů. Rozhoduje o změně úkolu průzkumného orgánu, zasazení nových ze zálohy průzkumu a podobně. Přímé řízení průzkumného orgánu provádí velitelé rot (řídící důstojníci).

Co k tomu závěrem říci? Průzkum je řízen vždy pouze u průzkumného útvaru či jednotky. Mluvit o řízení průzkumu na stupni svazek lze pouze v případě, že zpravodajské oddělení (skupina) má podřízeny specifické zpravodajské útvary (jednotky). Za takové lze snad považovat bezpilotní průzkumnou jednotku nebo jednotku hloubkového průzkumu v případě, že část velení této jednotky bude součástí zpravodajského centra.

V případě, že se na problematiku podíváme z pohledu zpravodajské sekce generálního štábu, která prosazuje oddělení zpravodajské činnosti (zpravodajství) a průzkumu [3], potom již vůbec nelze uvažovat o tom, že u štábu svazku bude na zpravodajském oddělení (skupině) někdo „řídít průzkum“. A již vůbec nelze uvažovat, že zde bude jakákoliv „skupina řízení průzkumu“. Skupina řízení průzkumu má oprávnění své existence pouze u průzkumného útvaru, kde by jí měly příslušet úkoly a povinnosti. „operační skupiny“ (S-3).

Z uvedeného vyplývá potřeba znovu se zamyslet nad tvorbou názvů oddělení, center, skupin a dalších prvků štábů, a to jak v míru u TMP, tak i v poli. Likvidace starých názvů a jejich nahrazení novými, se změněným obsahem činnosti, vede nejen ke zbytečným omylům. Bez objasnění podstaty změn a jejich pochopení všemi zainteresovanými dochází mnohdy i k prosazování nesystémových řešení pouhou silou hodnosti či funkce.

Poznámky:

1. Hanousek, M.: Zpravodajská terminologie z pohledu současnosti. VR 1/2000.
2. Horák, O.: Prioritní požadavky na zpravodajské informace a velitel VR4/2000.
3. Obsah tohoto článku respektuje toto oddělení.